

Folkekultur i nationens tjeneste

Af Inge Adriansen

Bengt Holbeks bidrag til antologien om *Folklore og Nationsbyggende i Norden* ramte mig i lige hjertekulen, da jeg læste den i 1983. Modtageligheden hos mig var stor, fordi jeg gennem mit museumsarbejde i grænselandet Sønderjylland gang på gang var blevet konfronteret med forestillinger om, at der her både var en gammel urdanskhed og en nutidig kultur med danske værdier. Og det var helt forskellige fra det, der fandtes syd for landegrænsen. Denne danskhed skulle komme til udtryk i sagn og historier, ordsprog og traditioner samt den materielle kultur. Men når man som kulturforsker beskæftigede sig med traditioner og skikke, så var der ikke noget klart kulturelt skel mellem danske og tyske i grænselandet. Kulturgrænser og nationsgrænser falder ikke sammen i dette område, og den betydning, som folkeminder og folkelige traditioner blev tillagt, havde vakt min nysgerrighed.

Derfor var det både fagligt inspirerende og fornøjeligt for mig at læse Holbeks øjenåbnende artikel, og den fik betydning for min forskningsmæssige interesse i en årrække. Kort tid efter var jeg på Institut på Folkemindevidenskab på Københavns Universitet til møde hos Karsten Biering om et fælles projekt om teglværksarbejdere ved Flensborg Fjord. Efter mødet gik jeg ind til Holbek og takkede ham for artiklen. Vi talte sammen i flere timer, og denne samtale resulterede i, at jeg et års tid senere på hans opfordring gik i kast med et forskningsprojekt om brug af folkeminder og folkesprog i nationale identitetsprocesser, især belyst ud fra striden mellem dansk og tysk i Sønderjylland.¹

Folkeminder som et idealbillede

Folkedigtning og folketradition har været grundlæggende elementer i nationale identitetsdannelser over hele Europa igennem 1800-tallet, især i de nye stater fra Grækenland over Irland til Finland. Sagn og eventyr, folkeviser og ordsprog var ikke blot barnlige forlystelser eller tidsfordriv for naive folkemindesamlere. De indgik i det folkeminde-begreb, som blev udviklet i begyndelse af 1800-tallet. Her blev 16- og 1700-årenes antikvariske interesser koblet sammen med romantikkens idealistiske

forestillinger om folket og tilsat den nationale ideologi, der voksede sig frem under og efter Napoleonskrigene. Disse i udgangspunktet helt forskellige fænomener smeltede sammen til et folkeminde-begreb, som kom til at stå næsten uantastet i 100 år.

Frem til sidste halvdel af 1700-tallet knyttede de fleste mennesker deres identitet og selvværd til slægten, bostedet, standen og – ikke mindst – religionen. Det var i de sammenhænge, de hørte til, men alle disse forhold blev kraftigt undermineret af store økonomiske, sociale og kulturelle omvæltninger. Herved mistede både kirken og forestillingen om regenten, der var indsat af Gud, en del af deres kraft. Til gengæld blev begrebet kærlighed til fædrelandet udviklet. Man ville knytte båndet, hvor det var bristet, men vel at mærke knytte det på en ny måde – ikke som førhen til fyrsten af Guds nåde, men til dennes modpol: folket.

De nye frigjorte kræfter kom blandt andet til udtryk i de humanistiske videnskaber, som dengang var de højst ansete. Her forsøgte man at skabe en ny identitet som erstatning for de tabte tilhørsforhold og valgte at bygge den især på historiske kilder, på sagn, myter og litteratur og sproglige overleveringer. Som reaktion mod latin, fransk og den klassiske kultur blev folkesprogene nu tillagt en helt ny betydning. Der var hos mange intellektuelle et behov for at finde en ny sammenhæng, og en betydelig del af dem fandt den ved at blive »nationale«, det vil sige bevidste om at tilhøre et større socialt og politisk system, der var ramme om et kulturelt fællesskab, en såkaldt folkekultur.

Grundigere studier over folkekulturen viser imidlertid, at folket altid har bestået af højst forskelligartede mennesker, og at kulturtræk bestemmes af forhold som alder, køn, fødested, uddannelse, erhverv, socialgruppe og påvirkninger i miljøet. Det blev derfor kun udvalgte dele af folkekulturen i en æstetisk tiltalende form, der blev anvendt til anskueliggørelse af kontinuitet og fællesskab i nationen. Folkeminder og folkekultur blev kastreret for alle oprørske elementer og fik fjernet de dele, der vidnede om utilfredshed, fornedrelse og social indignation. I en stærk ideologikritisk artikel i 1979 har Holbek fremhævet dette.² Tilbage stod tilsyneladende kun et glansbillede – men vel at mærke et billede med en usædvanlig kraft og glans, fordi det er blevet tolket som en genspejling af fordums storhed. Det rummede idealforestillingen om en modsætningsfri folkekultur og et naturgivent fællesskab, hvis betydning folket blot skulle vækkes til at erkende.

Begreberne folk og nation

Oprindeligt var »folk« en betegnelse på undersåtter, men det er blevet til en betegnelse for en suveræn befolkningsgruppe. Ordet folk kan defineres

både politisk (som statsborgere), kulturelt (ud fra fælles sprog, kultur og afstamning) og socialt (som underklasse). I Danmark fik begreberne folk og fædreland en ny betydning i sidste halvdel af 1700-årene og begyndelsen af 1800-årene. Der opstod en forestilling om, at fædrelandet blev skabt af folket, og at denne enhed udgjorde nationen. Folket var en standsoverskridende, samfundsbærende enhed, og det fandt sit naturlige udtryk i folkekultur og folkeminder. De politikere, der kunne hævde at have folkets opbakning, fremstod tilsyneladende med et helt legitimt krav på magt. Ud fra denne opfattelse kunne begrebet »folk« synes enkelt og selvfølgelig, men det var i virkeligheden kompliceret og konfliktfyldt. Det er derfor ikke tilfældigt, at ordet »Folkeparti« i nutiden bruges i navnene på tre forskellige danske partier, der dækker næsten hele det politiske spektrum.

I Europa blev der i 1800-tallet udviklet to forskellige nationalisme-traditioner: den politiske og den etniske. I udgangspunktet var det franske nationsbegreb elitært og politisk, og det tyske nationsbegreb var etnisk og kulturelt. Men i begge tilfælde var der tale om et samspil mellem statslige rammer, kultur og sprog samt en afvejning af, hvad der ville give mest samhørighed og sammenhængskraft i en nation: politisk aktive befolkningsgrupper, nationale identiteter eller fælles kulturelle værdier.

Med den franske revolution blev nationen et revolutionært begreb. Fra at være en betegnelse på særlige samfundsgrupper blev nationen til selve ideen om folket, der havde ret til at styre sig selv. »Leve nationen« lød kampråbet, da franske revolutionære soldater kæmpede mod kontrarevolutionære tropper fra europæiske kongeriger. Nationen var i Frankrig trådt i kongens sted som enheds- og samlingsymbol. I ritualer og sange blev nationens frie borgere hyldet som dem, der gav staten legitimitet. Men borgerne kunne kun samles om fælles principper og institutioner, hvis de kunne kommunikere, og Frankrig var en stat med store kulturforskelle, flere forskellige sprog, et lavt informationsniveau og en regional mangfoldighed. For at omsætte det nye republikanske nationsbegreb til virkelighed måtte der ske der en kulturel og sproglig ensretning af borgerne, der alle *skulle* tale fransk. Udgangspunktet var subjektivt – men for at realisere forestillingen om nationen som frivilligt fællesskab måtte der benyttes tvang.

Det tyske nationsbegreb ses ofte som en modsætning til det franske, men forskellen er ikke så klar som antaget. Denne idéverden er lidt ældre end den franske og blev udviklet under romantikken, hvor sproget blev tillagt en særlig rolle som udtryk for folkekarakteren og som nøgle til hele kulturen. Den preussiske filosof G. Herder fremhævede

i 1770'erne sprogets centrale betydning for udviklingen af en tysk nation. Sproget var båndet til folket og dets rige traditioner, og denne forbindelse skulle genskabes, fordi den franske og latinske indflydelse havde hæmmet fremvæksten af en bevidst tysk nation. Herders nationsbegreb var udtryk for en fredelig kulturel og litterær nationalisme, men en generation senere blev hans tankegods videreudviklet til en politisk nationalisme. Under den franske besættelse af Preussen holdt filosofen J.G. Fichte i 1808 opildnende forelæsninger på Berlins Universitet, hvor han skildrede det tyske sprog og kulturs ejendommeligheder – og overlegenhed i forhold til andre sprog og kulturer. Fichte sluttede sine forelæsninger med at stille krav om en samling af alle tysktalende borgere i én stat. Udgangspunktet var således objektivt – nemlig den etnisk/sproglige afstamning, men hurtigt udviklede der sig en ekskluderende og fortrængende nationalisme.

Ideologisk brug af folkeminder og folkesprog

Forestillingen om, at idealet for en stat er at være ramme om én nation med samme sprog, var oprindeligt kun noget, en lille elite var optaget af. Men i løbet af 1800-årene blev denne forestilling udbredt til de brede befolkningslag, og de ledende politiske kræfter fandt snart ud af at udbygge den med nogle argumenter til legitimering af deres politiske magt. De påstod at de kæmpede for en ægte folkekultur, og folkeminder blev ofte den »sprogdragt«, magtkampen iklædte sig. For mange mennesker synes bestræbelserne på at danne og fastholde nationale stater fortsat at være en af de mest legitime politiske drivkræfter, og i en konstatering heraf har den britiske historiker Ernest Gellner udtalt: *»Nationalismen går sædvanligvis på erobringstogt under dække af en påstået folkekultur.«*³

Der var en tilbøjelighed hos magthaverne – af enhver art i ethvert politisk styre – til at finde argumenter i nationens fortid og folkekultur til at legitimere deres magt. Den kulturpolitik, der blev ført i de forskellige stater, bestemte hvilke udvalgte dele af folkekulturen, der blev brugt ideologisk. Hvis der ikke fandtes en æstetisk tiltalende og politisk ufarlig folkekultur at knytte sine magtpolitiske bestræbelser til, så måtte man (op)finde den ved at udvælge enkelte elementer og udelukke andre dele af den eksisterende folkekultur. I de fleste europæiske lande blev der udviklet talrige »nygamle« traditioner og skabt symboler på det nationale fællesskab. Det var dog ikke altid, at symbolerne og traditionerne var resultat af en bevidst politisk styring. Undertiden var der også kommercielle kræfter, som forstod at udnytte tidens nationale strømninger og det almenmenneskelige behov for at få skabt billeder, som man kan

knytte sin identitet til. Et eksempel herpå er symbolet »De Sønderjydske Piger«, der begyndte som en kommerciel ide og endte med at blive et virkeligt folkeeje.⁴

Behovet for at bruge folkekultur og folkeminder bør dog ikke kun anskues som et udslag af magtstræb. Det er også et udtryk for en dybtliggende menneskelig trang til at være en del af et fællesskab og at gå ind for noget, der rækker videre end dagen og vejen. Dette behov har desuden sammenhæng med de materielle vilkår, man har. Så længe tilværelsen først og fremmest er præget af kampen for det daglige brød, er man ikke særlig optaget af det nationale begreb. Arbejderklassen og arbejderbevægelsen anvendte først den nationale retorik, da sultegrænsen var passeret, og Socialdemokratiet blev regeringsbærende parti.⁵

Den politiske brug af folkeminder finder især sted, når en af de to følgende situationer opstår: Hvis man skal sikre de bestående grænser i forhold til nabolandene, søges argumenter oftest i folkekulturen, og folkeminderne bliver herved redskaber i den nationalpolitiske kamp. Det er der mange eksempler på i striden fra 1840'erne til 1950'erne om Sønderjylland/ Slesvigs »rette« statslige tilhørsforhold. Når et styre har brug for legitimering af sine offensive bestræbelser, så er politisk brug og misbrug af fortidens folkekultur også hyppig. En ren, »upolitisk« og urgammel folkekultur kan nemlig bruges som en god sløring af de egentlige hensigter – at vinde mere territorium. Et eksempel herpå er en nationalkonservativ sprogforsker som Gudmund Schütte, der flittigt brugte, hvad han betegnede som »det sønderjyske sagnuld« som argument for en grænseflytning mod syd i perioden 1945-48.

Aktørerne i den dansk-tyske debat var i overvejende grad personer af mere konservativ observans, der følte sig i overensstemmelse med den nationalromantiske opfattelse af folkemindebegrebet og derfor sammenkædede folkeminder og politisk ideologi. Ser vi ud i Europa, er det ofte samme billede, vi møder. I Finland var det kredse af samme konservative observans, der flittigt brugte eposet Kalevala i kampen om retten til Østkarelen. Men her kommer der nogle væsentlige nuancer ind i billedet, fordi også finske kommunister brugte folkekulturen og argumenterede politisk ud fra de gamle sange og ballader.⁶ Både til højre og venstre i det politiske spektrum blev folkløst materiale anvendt til tolkninger, der ikke var bæredygtige og kun politisk bekvemme i den øjeblikkelige situation.

Brug og misbrug af folkeminder blev som nævnt oprindeligt især udøvet af samfundets mere konservative kræfter, men i løbet af 1900-årene fik magthavere i mange socialistiske lande også øjnene op for den styrke, der tilsyneladende ligger i at kunne argumentere med folkekulturen som

betydningsfuldt element. Tilsyneladende kom de irske folkeminde- og sprogforskere ikke ud i samme uføre som en del af deres europæiske kolleger. Dette skyldtes blandt andet de forskningsmæssige metoder og den høje standard, som på et tidligt tidspunkt blev udstukket her, men også at der ikke var knyttet ekspansive ønsker til det politiske mål, irerne havde. Det er især statslige konfliktsituationer, som gør politisk brug af folkekulturen aktuel. Derfor var udviklingen af såvel sprog- som folkemindevidenskab i Danmark i de første årtier knyttet nært sammen med de vigtige, politiske begivenheder.

Om fællesskab og legitimitet

Holbek slutter sin artikel med at hævde, at de nationale konstruktioner er »...*politiske fiktioner, som til forskellig tid har tjent forskellige gruppers ideologiske mål. Skal vi gøre virkelige fremskridt i folkløstisk forskning, må vi se bort fra nationsbegrebet og overlade det til den politiske forskning. Vi har kun brug for det som middel til at afklare vor videnskabs mærkværdige historie.*«⁷

Denne lidt bombastiske konklusion har jeg i årenes løb måtte distancere mig noget fra. Det er ikke tilstrækkeligt at analysere konstruktionen af forestillinger om folket og folkeminderne og derpå demaskere det hele som *fakelore* og trin på vej til udviklingen af renere og sandere form for folkløstik. Nationalisme har været en af de mest betydningsfulde, politiske faktorer gennem det 20. århundrede, og derfor er den et væsentligt tema – ikke blot for politologer, men også for folkløstere og andre kulturforskere. Ganske vist er nationalisme adskillige gange i 1950'erne og -60'erne blevet dømt svækket og betydningsløs af historikere og samfundsforskere, men den har vist sig særdeles levedygtig som ideologi. Siden 1980'erne er nationalismen endda vokset betydeligt i styrke og er fortsat en af de stærkeste drivkræfter i international politik.

I det politiske opbrud i Østeuropa og Kaukasus i 1990'erne efter Sovjetunionens sammenbrud bruger de nye stater folkekulturen aktivt i integrationsprocesser og identitetsopbygning.⁸ Bestræbelsen på at danne nationalstater, der hovedsagligt omfatter én nation med samme kultur, opfattes af mange uanset politisk holdning som en absolut legitim bestræbelse – undtagen naturligvis af magthaverne i den stat, hvorfra udspaltningen er ved at foregå. Et aktuelt eksempel er omdannelsen af den serbiske provins Kosovo til en selvstændig stat i 2008. Mere end 90 % af befolkningen er etniske albanere, og deres sproglige og kulturelle fællesskab og forskellighed fra serberne er netop den legitime begrundelse for den nye statsdannelse, så folkesprog og folkeminder rummer fortsat sprængstof.

Folkekultur i rendyrket forstand er ganske vist, som Holbek udtrykker det, en fiktion og har aldrig været hele folkets spejl, fordi *folket* kun eksisterer som vision. Der er tale om dyrkelse af en almue- eller underklassekultur med kun få elementer, der er egnet som støtte for nations- og statsdannelse. Alligevel bliver elementer af såkaldt national folkekultur fortsat flittigt anvendt i medierne, af turistfolk og politikere. Når folkeminder og folkekultur i det hele taget fortsat spiller en vigtig rolle som byggesten i nationale identitetsprocesser, så skyldes det to nært forbundne forhold:

- Folket er en helt central del af demokratibegrebet. En demokratisk stat bygger på folkets fælles opslutning bag styreformens. En stat får en stærk grad af legitimitet ved at kunne hævde, at den bygger på folkets oprindelige kultur og tager vare på den.
- Mange nyere stater og ældre stater med grænser under pres er mere optagede af at skaffe sig en »national fortid« end at skabe en fremtid i fred og fællesskab med nabolandene. Dette skyldes forestillingen om, at historisk kontinuitet giver en særlig legitimitet.

Der kan være knyttet lige så stærke følelser til den nationale identitet som til det religiøse tilhørsforhold. Ønsket om at høre til et bestemt sted i verden og samtidigt være et led i en større sammenhæng er blandt de grundlæggende menneskelige behov. Dette behov er tilsyneladende ikke blevet mindre trods globaliseringen, tværtimod. Globalisering er nemlig ikke en envejsproces som hidtil antaget. Hvad enten globaliseringen er kulturel, økonomisk eller politisk, så nedfælder den sig altid i lokale forhold. Globale kulturer kan således være både internationale og have konkrete lokale / regionale / nationale træk. De forskellige identitetsdannelse afspejler sig i en billedverden, der er idealiserende og kan være meget omdiskutabel; men samtidig er den med til at skabe sammenhængskraft på det overordnede statslige og nationale plan og samhørighed på det nære lokale og personlige plan.

Afslutning

Folkeminder kan udmærket både være nationale ikoner og en del af den globale kulturarv. Der er ikke tale om et »enten eller« men om et »både og«. Et lysende eksempel herpå er Asbjørnsen og Moes *Norske Folkeeventyr* (1852), der blev kanoniseret i 2007 som et af de 25 vigtigste norske litterære værker gennem tiderne. I begrundelsen for udgåringen fremgik det, at eventyrbogen »*har prega alle seinare generasjoner av lesare og kanskje meir enn noko anna litterært verk har skapt eit bilde af Norge.*«⁹

Kendskabet til Asbjørnsen og Moe regnes fremdeles som en selvfølgelig

bestanddel af det at være norsk. Men bogen rummer ikke som almindeligvis antaget mundtlige fortællinger fra norsk bonde- og bygdeliv, udviklet i isolerede samfund uden skriftkultur. Den er derimod et kunstprodukt, der var omhyggeligt tilrettelagt for at afspejle det bondesamfund, som de fleste nordmænd kendte og følte sig forbundet med. Asbjørnsen og Moe var i langt højere grad forfattere og bearbejdere, end de var udgivere, og det lykkedes dem at skabe eventyr, der sammenknyttede talesprog og skriftsprog og hentede elementer fra både indenlandske og udenlandske fortællinger. Tilsammen kom dette til at fremstå som en både unik og smuk helhed, der følte ægte bygdenorsk. Der var skabt en ny stil, der fik stor betydning for udviklingen af norsk sprog og litteratur og dermed også nationsbygningen.

At *Norske Folkeeventyr* er et litterært produkt og ikke noget, der er fundet i folkets dyb, er således hævet over enhver tvivl. Men denne afmytologisering forringer på ingen måde værkets værdi – tværtimod. Det er da både forunderligt og fornøjeligt, at denne bog på en og samme tid kan føles så ægte norsk og samtidigt være en indiskutabel del af en rig international eventyrtradition. Kulturforskere må ikke overlade nationsbegrebet til politologerne, som Holbek foreslog. Tværtimod ligger her nøglen til forståelse af folkeminder og folkesprogs fortsatte politiske og folkelige tiltrækningskraft.

Noter

1 Antaget som ph.d.-afhandling 1988, publiceret under titlen *Fædrelandet, folkeminderne og modersmålet*, 1990. 2 Holbek 1979. 3 Gellner 1983, s. 57. 4 Adriansen 1988. 5 Adriansen 2003, bd. 1, s. 289-297. 6 Adriansen 2008, s. 58 ff. 7 Se Bengt Holbeks artikel i denne bog s. 290. 8 *Nation-building in the Post-Soviet Borderlands*, 1998. 9 Citeret efter Bente Velle Hellang: Anmeldelse af Olav Solberg: *Inn i eventyret*. I: *Tidsskrift for kulturforskning*. 4, 2007, s. 78

Litteratur

Adriansen, Inge 1988: *De sønderjydske Piger – fra forlæggerprofit til folkeeje*. I: *Sønderjyske Årbøger*, s. 5-42.
Adriansen, Inge 1990: *Fædrelandet, folkeminderne og modersmålet. Brug af folkeminder og folkesprog i nationale identitetsprocesser – især belyst ud fra striden mellem dansk og tysk i Sønderjylland*. Sønderborg.
Adriansen, Inge og Immo Doege 1992: *Dansk eller tysk? Billeder af national selvforståelse i 1920*. Aabenraa.

- Adriansen, Inge: *Nationale Symboler i Det Danske Rige*, bd. 1-2. Etnologiske Studier nr. 8, København 2003.
- Adriansen, Inge: Finlands nationale identitetsproces – i lyset af Kalevala. I: *Akseli Gallen-Kallela. Grafik og illustrationer*. Museum Sønderjylland – Kunstmuseet i Tønder, s. 45-64.
- Ashbjørnsen og Moes *Norske Folkeeventyr*. 1852. Talrige genudgivelser.
- Gellner, Ernest: *Nations and Nationalism*. Oxford 1983.
- Greverus, Ina-Maria: *Der territoriale Mensch. Ein literaturanthropologischer Versuch zum Heimatphänomen*. Frankfurt am Main 1972.
- Holbek, Bengt: Stiltiende forudsætninger. I: *Norveg. Folkeliivsgranskning*, bd. 22. Oslo 1979, s. 231-242.
- Holbek, Bengt: Danske folkeminder og dansk nationalitet. I: Lauri Honko (red.): *Folklore og Nationsbyggende i Norden*. Åbo 1980, s. 53-63.
- Holbek, Bengt: Opfindelsen af folket. I: *Norveg. Folkeliivsgranskning*, bd. 34. Oslo 1991, s. 171-184.
- Smith, Graham, Vivien Law, m. fl.: *Nation-building in the Post-Soviet Borderlands*. Cambridge 1998.
- Solberg, Olav: *Inn i eventyret. Norsk og europæisk forteljekunst*. Oslo 2007.

Summary

Folk culture in the service of the nation

Bengt Holbek's article »Danske folkeminder og Dansk nationalitet« (Danish folklore and Danish nationality) intrigued me greatly when, as a museum curator in the Danish-German borderland, I often encountered notions of an old, primal Danishness and a present-day culture with Danish values that were quite different from German culture. Danishness was among other things said to come to expression in legends and stories, proverbs and traditions. The meaning ascribed to folklore and traditions surprised me. It was therefore professionally inspiring to read Holbek's article, and it was significant for my research interest for a number of years.

Encouraged by Holbek, I went to work on a research project on the use of folklore and folk language in national identity processes, illustrated especially by the conflict between Danish and German in North Schleswig/South Jutland. Folk culture in pure form is a fiction and has never been the mirror of the whole people, because the *folk* exists only as a vision. The concept represents an underclass culture with only a few elements that are suitable as support for nation and state formation. All the same folklore and folk culture continue to be used as building-blocks in national identity processes, and this is because of two closely related factors:

- 'The people' (*folket, das Volk*) is a central element in the concept of democracy. A democratic state is built on the people's collective support for its form of government. A state takes on a high degree of legitimacy by being able to claim that it is based on the people's original culture and nurtures it.
- Many recently founded states, and older states with borders viewed as under siege, are more concerned with procuring a 'national past' than with creating a future in peace and solidarity with neighbouring countries. This is due to the notion that historical continuity grants a special legitimacy.

But it is not sufficient, as Holbek claimed, to analyse the construction of the idea of 'the folk' and folklore and then unmask it all as *fakelore* and as steps on the path towards the development of a purer and truer kind of folklore research. Nationalism was one of the most meaningful political factors throughout the twentieth century, and is therefore an important theme – not only for political scientists, but very much also for cultural researchers. Folklore can easily be national icons and part of the global cultural heritage. For it is not a matter of 'either-or' but of 'both-and'.

Sælger

Der er mere end 350 kræmmermarkeder i Danmark om året. For nogle af dem, som har stande, er det en sjælden aktivitet – men for andre er det en hobby, som de bruger de fleste af årets weekender på.